

Nr 1842

av herr Nordgren m. fl.

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1974:98 med förslag till förordning om ändring i förordningen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, m. m.

I samband med 1970 års omläggning av förmögenhets- och arvsbeskattningen infördes provisoriska skattelättnader i fråga om kapital, nedlagt i rörelse eller jordbruk. Syftet med dessa lättnader var att de beslutade skärpningarna av kapitalskatterna inte skulle träffa arbetande kapital i mindre eller medelstora s. k. familjeföretag. Genom de många krav som uppställts för skattelättnaderna har dock åtskilliga familjeföretag ändå drabbats av skattehöjningarna. En översyn av de provisoriska skattelättnaderna har därför vidtagits av kapitalskatteberedningen (SOU 1971:46).

I proposition 1974:98 föreslås att de ovan nämnda provisoriska reglerna om lättnader i kapitalbeskattningen för mindre och medelstora företag slopas och ersätts med nya värderingsregler i fråga om vissa tillgångar nedlagda i företag. Förslaget innebär i princip att lager och inventarier vid förmögenhets- och arvsbeskattningen får tas upp till det värde som kunnat godtas vid inkomstbeskattningen. Dessutom föreslås förändringar beträffande de s. k. eldsvåde- och fartygsfonderna samt skattepliktsgränserna vid förmögenhetsbeskattningen.

I propositionen redovisas inte effekterna av de föreslagna förändringarna. Det råder dessutom oklarhet på vissa punkter om den rätta innebörden av lagförslaget. Med hänsyn till detta och till att RSV:s nya anvisningar för värdering av aktier i fåmansbolag ännu icke föreligger kan man inte med tillräcklig säkerhet konstatera att de nya reglerna inte i något fall innebär en försämring för de skattskyldiga. De nu gällande reglerna för värdering av företagsförmögenhet bör därför få tillämpas som alternativ till de nya reglerna i avvaktan på att full klarhet nåtts om dessas effekter.

De nya värderingsreglerna skall tillämpas vid bestämmande av såväl förmögenhetsskatt som arvsskatt. Däremot skall, i likhet med vad som gäller provisoriskt, gåvoskatten inte omfattas av de nya värderingsreglerna. Departementschefen har inte funnit detta påkallat.

Även om skäl kan anföras mot att även gåvoskatten omfattas av de nya värderingsreglerna talar åtskilligt för en sådan utvidgning av tillämpningsområdet. En högre beskattning vid överföring av rörelse eller jordbruk genom gåva än genom arv eller testamente kan leda till en mindre lycklig lösning av de ekonomiska problemen vid en generationsväxling. En planerad överföring i livstid av kapital nedlagt i rörelse eller

jordbruk kan många gånger vara ett bättre alternativ än en överföring i samband med dödsfall. Den i propositionen föreslagna ordningen att undanta gåvoskatten vid tillämpning av de nya värderingsreglerna försvårar en planerad generationsväxling i livstid. Vi anser därför att de föreslagna värderingsreglerna bör tillämpas även i gåvoskattelhänseende.

Enligt departementschefen skall lager i jordbruk och rörelse få upptas till det lägsta värde som kan godtas vid inkomstredovisningen. Reglerna för värdering av lagertillgångar återfinns i 41 § kommunalskattelagen. Enligt den huvudregel som finns angiven där för lagertillgång vid beskattningsärets utgång tas upp till lägst 40 % av det lägsta av anskaffnings- eller återanskaffningsvärdet. I förslaget till ny lydelse av anv. till 3 och 4 §§ förmögenhetsskatteförordningen sägs beträffande spärregeln "och lagret värderats som helhet utan hänsyn till påräknelig vinst vid försäljning i detalj". Vi förutsätter att man även vid tillämpningen av spärregeln utgår ifrån bestämmelserna om lägsta anskaffnings- eller återanskaffningsvärde i anv. till 41 § KL.

Med hänsyn till att de föreslagna reglerna i huvudsak innebär förändringar beträffande värdering av lager blir effekterna av förslaget olika beroende på hur tillgångarna fördelar sig i företaget. Lättnaderna blir mer påtagliga endast i de fall den huvudsakliga delen av tillgångarna utgörs av varulager. I syfte att utjämna dessa skillnader föreslås i propositionen en spärregel så konstruerad att företagets förmögenhetsvärde enligt departementschefen "i vart fall skall tas upp" till lägst 60 % av det värde som skulle ha följt, om de nuvarande värderingsreglerna tillämpas.

Även om spärregeln minskar olikheterna i skattebelastning mellan t. ex. ett jordbruk med relativt litet lager men med stora värden i fastigheter och en handelsrörelse med en stor del av förmögenhetsvärdet i lagret kvarstår fortfarande skillnader som ej kan accepteras. Den föreslagna värderingsregeln bör därför kompletteras med en regel som medger en ytterligare reducering av förmögenhetsvärdet för jordbruk. Detta torde lämpligen kunna ske genom en minskning av taxeringsvärdet. En reducering med 10 % synes innebära att en bättre balans uppnås mellan jordbrukets och övriga rörelseidkares skattesituation. Vi föreslår därför att en sådan regel införs.

I propositionen sägs att de här föreslagna lättnaderna vid kapitalbeskattningen beaktas vid utformningen av de skatteregler som skall gälla när företaget eller del därav avyttras. Frågan om "sådana skärpningar" av skattereglerna bör enligt departementschefen prövas i annat sammanhang.

Det måste betraktas som mycket olyckligt att samtidigt som man föreslår en lindring i kapitalbeskattningen avisera en skärpning av kapitalvinstbeskattningen. En sådan ordning kommer att ytterligare öka antalet försäljningar av familjeföretag, tvärt emot lagförslagets uttalade syfte. Någon skärpning av kapitalvinstbeskattningen bör därför inte komma i fråga.

I propositionen föreslås även en uppräkningsgräns vid

förmögenhetsbeskattningen till 200 000 kr. "bl. a. med hänsyn till utvecklingen av penningvärdet och den förändrade höjningen av taxeringsvärdena vid 1975 års allmänna fastighetstaxering". En sådan justering måste betraktas som klart otillräcklig. Enbart effekterna av de höjda taxeringsvärdena kommer att vida överstiga den föreslagna lättningen på maximalt 500 kronor. Skall sålunda skattehöjningar kunna undvikas borde både skatteskalen justeras och skattepliktsgränsen höjas ytterligare så att förmögenhetsskatten inte höjs enbart som en följd av den allmänna penningvärdeförsämringen. Förslag till sådana justeringar bör föreläggas 1975 års riksdag.

Det torde ankomma på vederbörande utskott att utarbeta erforderlig författningstext.

Med anledning av det anförda hemställs

att riksdagen måtte besluta

1. att nu gällande regler för värdering av företagsförmögenhet tills vidare skall få tillämpas parallellt med de nya,
2. att de nya värderingsreglerna skall gälla även vid gåvobeskattningen,
3. att för jordbruksfastigheter en reducering av förmögenhetsvärdet motsvarande 10 procent av taxeringsvärdet skall medges,
4. att hos Kungl. Maj:t hemställa om förslag till sådana justeringar av förmögenhetsskatteskalen att 1975 års fastighetstaxering ej leder till en skärpning av förmögenhetsbeskattningen.

Stockholm den 8 maj 1974

HANS NORDGREN (m)

KURT SÖDERSTRÖM (m)

LARS SCHÖTT (m)

KNUT WACHTMEISTER (m)

i Staffanstorp

ERIK HOVHAMMAR (m)

BERTIL AF UGGLAS (m)